

Rondetafelgesprek

Voortgang Maatwerkeraanpak industrie

Position paper Natuur & Milieu - 12 april 2024

Natuur & Milieu, de milieuorganisatie die samenwerkt aan duurzame oplossingen, is gevraagd om een position paper te schrijven voor en deel te nemen aan het rondetafelgesprek Voortgang Maatwerkafspraken industrie d.d. 17 april 2024.

Het doel van de maatwerkafspraken was bij aankondiging een snellere en ambitieuzere CO₂-reductie van de industrie, versnellen van circulaire productie en grootschalige technologische doorbraakprojecten om de impact op de leefomgeving te minimaliseren. Die doelen staan nog steeds. De maatwerkeraanpak kan een succesvol instrument zijn om de industrie in Nederland te verduurzamen. Maar er kan meer uit de maatwerkeraanpak gehaald worden, door:

1. Te versnellen,
2. Oversubsidiëring tegen te gaan,
3. Maatschappelijk resultaat te garanderen,
4. Te verbreden naar opbouw van nieuwe schone industrie.

1. Versnelling is nodig

De maatwerkeraanpak heeft een gefaseerde aanpak: van het sluiten van een *Expression of Principles* (EoP), naar een *Joint Letter of Intent* (JLoI) naar bindende maatwerkafspraken met bedrijven. Oorspronkelijk was het streven om in 2022 met tien tot vijftien bedrijven een *Expressions of Principles* te hebben getekend¹. Op dit moment zijn in totaal elf EoP's en één JLoI ondertekend. De maatwerkeraanpak gaat dus veel langzamer dan verwacht, terwijl voor de investeringszekerheid van bedrijven die willen verduurzamen, het vestigingsklimaat van Nederland en onze leefomgeving juist versnelling nodig is. Het is nu zaak dat de overheid en de bedrijven het tempo verhogen en om zo snel mogelijk meer EoP's te sluiten en om te zetten naar bindende maatwerkafspraken.

2. Borgen additionaliteit om oversubsidiëring te voorkomen

Met de maatwerkeraanpak wil het kabinet niet alleen verduurzaming versnellen, maar ook een stap extra zetten als het gaat om CO₂-reductie. De afspraken die gemaakt worden met bedrijven daarover, moeten dus substantieel verder gaan dan wat er met generiek beleid kan worden bereikt. Veel bedrijven moeten al stappen zetten onder de huidige (milieu)regelgeving, niet in de laatste plaats door de Corporate Sustainability Reporting Directive richtlijn (CSRD) en het dalende emissieplafond van het Europese emissiehandelssysteem, dat naar nul uitstoot in 2040 beweegt. Steun geven voor het nemen van maatregelen die al sowieso moeten, vergroot het risico op oversubsidiëring. Het is dus van belang om goed onderscheid te maken tussen wat onder maatwerk valt en wat met generiek (nationaal en Europees) beleid kan worden bereikt. Zo wordt geborgd dat de maatwerkeraanpak daadwerkelijk tot een extra stap leidt, wordt het proces efficiënter en wordt het risico op oversubsidiëring verkleind.

---

¹ Minister van Economische Zaken en Klimaat, Zomerbrief Maatwerk, kamerbrief 29826-148, vergaderjaar 2021-2022

3. Garanties op maatschappelijk resultaat

De maatwerkafspraken worden alleen succesvol als er daadwerkelijk maatschappelijk resultaat bereikt wordt: versnellen van CO₂-reductie, realisatie van de circulaire economie, minimaliseren van de negatieve impact op de leefomgeving en borgen van sociale zekerheid. Hoewel bedragen nog onbekend zijn, is financiële steun een belangrijk onderdeel van de maatwerkafspraken. Omdat dit gaat om in potentie veel publiek geld, moet er zekerheid zijn dat de afspraken worden nagekomen en maatschappelijke doelen worden behaald. In de *Expressions of Principles* vragen de bedrijven veel zekerheid van de overheid, terwijl de beoogde afspraken over het halen van de doelen nog boterzacht zijn. Het maatschappelijk belang van het niet halen van de klimaatdoelen is te groot om hier vrijblijvend over te zijn. Als bedrijven hun afspraken niet nakomen zijn er sancties nodig, zoals korting op subsidie of intrekken van vergunningen. Onafhankelijk toezicht is nodig om te beoordelen of de gestelde doelen op weg zijn en of bijgestuurd moet worden.

4. Verbreding naar nieuwe industrie

De maatwerkeraanpak heeft de kans in zich om de bedrijven te helpen die een plek hebben in een schoon, duurzaam en circulair Nederland. Dit werkt alleen als de aanpak zich verbreedt en ook richt op opbouw van nieuwe en schone industrie.

De keuze om maatwerkafspraken te maken met de grootste uitstoters van broeikasgassen impliceert dat dit ook de bedrijven zijn die een belangrijke rol spelen in de industrie van de toekomst, terwijl dat niet zo hoeft te zijn als fossiele brand- en grondstoffen worden afgebouwd. Voor de doelmatigheid van beleid is het van belang dat ook gewerkt wordt aan afbouw van fossiele activiteiten en opbouw van nieuwe duurzame industrie. Het risico van een maatwerkeraanpak voor enkel de grote uitstoters, is dat dit ten koste gaat van het opbouwen van een schone industrie die past in de industrie van morgen². Inmiddels wordt er ook gewerkt aan maatwerkafspraken met de zogenoemde cluster 6-bedrijven (minder grote uitstoters buiten de vijf grote industrieclusters). Naast een aantal bedrijven binnen het zesde cluster zitten de kansen ook vooral in het zogenaamde 'zevende cluster': nieuwe duurzame bedrijven die opgeschaald moeten worden³. Verbreding van de maatwerkeraanpak voor nieuwe industrie zorgt zo voor een gelijk speelveld voor alle industrie die wil verduurzamen.

Versnellen, garanderen en verbreden sleutel tot succes

De maatwerkeraanpak kan een effectief en doelmatig instrument zijn om de industrie te verduurzamen, maar verhoging van het tempo door de overheid en de bedrijven is nodig. Vertraging kan worden voorkomen door de maatwerkafspraken specifiek te richten op datgene wat met generiek beleid niet kan worden bereikt. Zo wordt ook oversubsidiëring voorkomen. Omdat het gaat om (veel) publieke middelen dienen maatwerkafspraken daadwerkelijk tot maatschappelijk resultaat te leiden, met stevige garanties en sancties bij het niet nakomen van afspraken. Tevens is het belangrijk dat de aanpak zich niet alleen richt op de huidige grote uitstoters, maar ook op het opschalen van nieuwe en schone industrieën die passen in een toekomstbestendig en schoon Nederland.

² <https://natuurenmilieu.nl/nieuws-artikel/natuur-milieu-laat-tweede-kamerleden-bouwen-aan-de-industrie-van-morgen/>

³ De bestaande industrie in Nederland is ingedeeld in zes industrieclusters. Het gaat daarbij om vijf geografisch afgebakende dusters (Rotterdam/Moerdijk, het Noordzeekanaalgebied, Eemshaven/Delfzijl, Zeeland/West-Brabant en het Limburgse Chemelot) en het zesde cluster dat bestaat uit alle overige industriële bedrijven die geografisch verspreid liggen over Nederland en de Noordzee.